Megkezdődött a mezőgazdasági szövetkezetek V. kongresszusa

Szabó István beszámolója

A Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának írásos beszámolójához *Szabó István*, a TOT elnöke fűzött szóbeli kiegészítést. Bevezetőben megállapította: a legutóbbi kongresszus óta *to vábbi kedvező változás következett be a mezőgazdaság és a termelőszövetkezeti mozgalom szerepének és helyének megítélésében.* Társadalmunk elismeri az agrárgazdaság, ezen belül a téeszek eredményeit, erőfeszítéseit. A mezőgazdaság, a termelőszövetkezeti gazdálkodás gazdasági környezete alapvetően segítőkész, megértő, ám kétségtelenül szigorú, ami a szabályozást illeti. Ez egyre következetesebben közvetíti — az ország gazdasági helyzetével összefüggésben is — a fokozódó követelményeket, s a külső gazdasági környezet hatását. Az utóbbi öt évben tovább nyílott az árolló, növekedtek az elvonások és mérséklődött a közvetlen támogatás. Mindez *növelte a tsz-ek terheit, szűkítette felhalmozási forrásaikat.* A szabályozás az adott helyzetben mást nem is tehet: mind *szigorúbban igényli a teljesítmények fokozását.* Ezt a jellegét, mint alapvető tendenciát, el kell fogadnunk, még akkor is, ha a részleteket illetően *vitáink is vannak.* Előnytelen vonása viszont az esetenkénti szeszélyesség és a következetlenség, ami az érdekképviseleti munka napi gyakorlatában is szóba kerül. *Arra van szükség, hogy a szabályozó rendszer elemei összehangoltabbak legyenek, s egyértelműbben, áttekinthetőbben ösztönözzenek a célok elérésére.* Meg kell teremteni az érdekeltség, és az eszközök jobb összhangját, hogy a célok elérését az eddiginél ritkábban kelljen politikai eszközökkel — agitációval, meggyőzéssel — elősegíteni.

Szabó István utalt arra, hogy *a külpiacon* az elmúlt években felerősödtek a kedvezőtlen tendenciák, amelyek egyértelműen hátrányosan érintették a magyar mezőgazdasági termelőket. A kialakult viszonyok között óhatatlanul szóba került a kivitelre szánt árutermelés visszafogásának a kérdése. Ez azonban — mutatott rá — nem bizonyulna helyes lépésnek agrártermelésünk erejét nem sorvaszthatjuk el, azt meg kell őrizni, és felkészülten kell várnunk a kedvezőbb fejleményeket.

A mezőgazdasági szövetkezetek elmúlt ötévi gazdálkodási teljesítményét értékelve a TOT elnöke elmondotta:

— *A tsz-ek az előző ötéves időszakhoz képest növelték a termelést, és — ami jelentős eredmény — összességében teljesítették a VI. ötéves terv reájuk háruló feladatait.*

A TOT elnöke a továbbiakban foglalkozott a gazdálkodás differenciálódásának kérdésével, kifejtve: *az eredmények létrehozásában a gazdaságok eltérő mértékben vettek részt. Amíg az üzemek egy csoportja még ebben a nehéz időszakban is képes volt a dinamikus fejlődésre, addig a termelők jelentős köre nemcsak az élbolytól, hanem a középmezőnytől is leszakadt, és súlyos jövedelmezőségi gondokkal küszködik.* Mintegy háromszáz nagyüzemről van szó; ezek egymillió hektáron gazdálkodnak, és százezernyi tsz-tagot foglalkoztatnak. Nem maradhatnak magukra az egyszerű újratermelés gondjával. Helyzetük rendezésére az eddigi egyedi gyakorlat nem bizonyult megfelelőnek, ezért *átfogó központi intézkedésekre van szükség, de nem lehet eltekinteni a helyi erőfeszítések növelésétől sem.* A differenciálódásnak hajtóerőnek kell lennie.

Szabó István ezután a mezőgazdaság ipari és kereskedelmi hátterének helyzetéről elmondotta: az elmúlt időszak jelentős eredménye, hogy a nehézségek ellenére *összességében* sikerült hozzájutni a vásárlóerővel arányban álló eszköz- és anyagállományhoz. Egyes termékek hiánya ugyan esetenként tartósnak mutatkozott, de az ellátás viszonylagos rendezettségét sikerült fenntartani. Nem lehet azonban szó nélkül elmenni amellett, hogy a gazdaságok gyakran kapnak *hibás* ipari anyagokat, gyenge minőségű gépeket és elfogadhatatlan építőipari teljesítményeket, nemkülönben: megkérdőjelezhető számlákat. Gyakran *közönyösnek* tűnik a külkereskedelem és a partneri kapcsolatokban, a vállalatközi együttműködésben gyakori az igénytelenség.

A termelőszövetkezeti demokrácia kérdéseit elemezte ezután. Megállapította: A párt agrár- és szövetkezetpolitikája mindig is magasra értékelte a termelőszövetkezeti tagság *kollektív tulajdonosi státusát.* A termelőszövetkezet a tagoké — ez az alapelv megfelel a magyar paraszti valóságnak. A TOT szerint azonban a termelőszövetkezetek belső szervezetére és működésére vonatkozó szabályok *egy része még túlságosan merev.*

Az előadó végül *az érdekvédelmi munka* kérdéseivel foglalkozott.

A TOT elnöke befejezésül kifejezte meggyőződését, hogy a szövetkezeti parasztság a jövőben is teljesíti majd a párt XIII. kongresszusán, a VII. ötéves népgazdasági tervben, illetve a Központi Bizottság legutóbbi ülésén megfogalmazott teendőket, feladatokat.

Havasi Ferenc beszéde

A Kongresszuson *Havasi Ferenc köszöntötte a küldötteket és átadta az MSZMP Központi Bizottsága, valamint Kádár János személyes üdvözletét.* Bevezetőben a mezőgazdaság szocialista átszervezése negyedévszázados évfordulójának jelentőségét méltatva kifejtette: parasztságunk egy új, jobb élet reményében választotta a szövetkezés, a nagyüzemi termelés útját. Ma állíthatjuk: *reményében nem csalatkozott, jól választott, amikor így döntött.*

A KB titkára ezután így folytatta:

— *A mezőgazdaság új kihívásokkal néz szembe, s a tegnap eredményei nem elégségesek a holnapi talponmaradáshoz.* Élesedő nemzetközi versenyben kell megmérettetnie magát. A mostani helyzetben kevés lenne a mezőgazdaság nemzetközi középmezőnyében elfoglalt hely — amelyet gazdaságunk néhány más ágazata kénytelen tudomásul venni —: a cél ebben az ágazatban a *tartós jelenlét a nemzetközi élmezőnyben.* Itt kell a magyar mezőgazdaságnak stabilizálnia helyzetét és hosszú távon megalapoznia jövőjét. Agrárgazdaságunk ehhez rendelkezik az olyan feltételekkel, mint a jó ökológiai környezet, a biológiai-kémiai tudományok eredményei és a mezőgazdaságban dolgozók magas szakmai kultúrája. Az elért eredményekre építve kell újból csatát nyerni: a versenyképesség, a minőség, a gazdaságosság csatáját. Annak ismeretében kell dolgozni, hogy a mezőgazdaságnak is vannak gazdaságtalan ágazatai, veszteséges vállalatai és struktúrális gondjai *Elérkezett a változtatás időszaka,* tudomásul kell venni, hogy a szükséges átalakítást senki nem végzi el helyettünk. Ez a munka nem halogatható, ha meg akarjuk tartani helyünket a világban.

Havasi ferenc a továbbiakban foglalkozott a *Központi Bizottság november 20-i határozatából adódó feladatokkal* is. Elmondotta, hogy a párt- és társadalmi fórumokon üdvözölték a dokumentumot és cselekvő támogatásukról biztosították a határozatot, amely átfogó módon közelít gazdasági gondjainkhoz. Ám más vélemények is hangot kaptak, s ezekre szintén oda kell figyelni, mert ezek is jószándékú észrevételek, olyanok, amelyek tükrözik az előrelépés igényét. Vannak, akik szerint a határozatokban nem kevés a visszaköszönő gondolat, a már ismert megfogalmazás, s abban nem eléggé erőteljesen körvonalazódnak — úgymond — újszerű feladataink. *A gond azonban nem az — hangsúlyozta —, hogy ismétlődnek a korábbi követelmények, hanem az, hogy azoknak eddig csak kevéssé tudtunk megfelelni.*

A KB titkára szólt arról, hogy gazdasági bajaink orvoslása nem képzelhető el a *társadalom* megértő támogatása nélkül. Erre a megújulási folyamatra sehonnan sem szabad külső szemlélőként tekinteni, ellenkezőleg: nemcsak a gazdasági, hanem a társadalmi és a kulturális élet területei is tekintsék saját ügyüknek gazdasági gondjaink megoldását. Nálunk gazdagabb országok sem tudnak megbirkózni hasonló gazdasági természetű bajokkal anélkül, hogy a társadalmi közgondolkodás ne tekintse magáénak a gazdasági nehézségek orvoslásának ügyét.

Cselekvéseinket hosszabb távon három tényező korlátozza: a gazdasági szerkezet korszerűtlensége, illetve az átalakítás időigényessége; adósságaink visszafizetésének terhei; valamint a külpiaci értékesítés nehézségei. Ezek összetettek és olyan természetűek, hogy megoldásuk csak komplex következetes és átgondolt tevékenységtől remélhető, és nem is rövid távon. Ezt a kibontakozást — hangsúlyozta végezetül — *jól segítheti* a szövetkezeti mozgalom, amely megújulási képességéről nem is kevésszer tett már eddig is tanúbizonyságot.

*

A kongresszuson *Eleki János*, a TOT főtitkára a mezőgazdasági szövetkezetekre vonatkozó jogszabályok korszerűsítéséről, illetve a tervezett alapszabály-módosításról adott tájékoztatót. A kongresszus meghallgatta az ellenőrző bizottság beszámolóját, majd megkezdődött a beszámolók és a szóbeli kiegészítés vitája.

A kongresszus ma folytatja munkáját.

Perecespavilonok

Pác helyett máz...

Pavilon: francia eredetű, a magyarban is meghonosodott szó. Első jelentése: kerti ház, kisebb kerti épület. A második: többnyire közös kertben, udvarban elhelyezett, több épületből álló intézmény egyik külön álló épülete. A harmadik értelmezési lehetőség: árusítófülke.

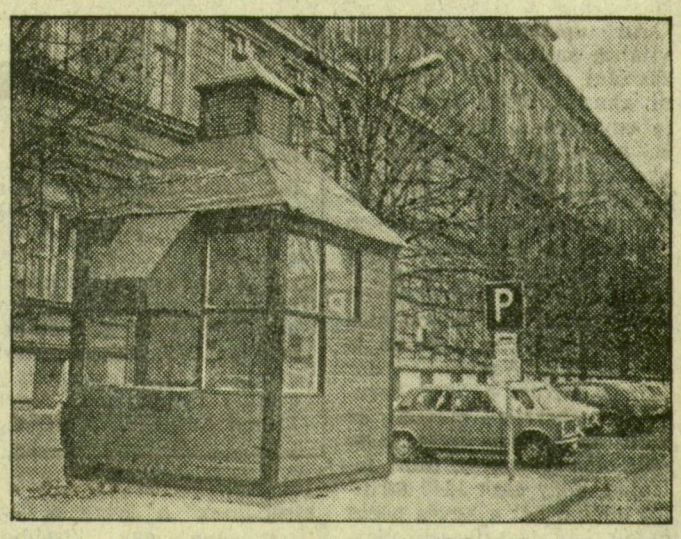

A tervező nem egészen így képzelte...

Maradjunk a szó harmadik jelentésénél. A szegedi, közterületi árusítófülkék, a régiek és az újak körül elcsitulni látszanak a korábbi viharok. Néhányat lebontottak, illetve lebontattak, másokat átépítettek, újabbakat terveztek, s szereltek össze. Mindezt egy, az egész várost átfogó vizsgálat után, melynek során több tervezővállalat szakemberei arra a kérdésre kerestek választ: hol, milyen jellegű pavilonnak van létjogosultsága Szegeden. A vélemények, javaslatok alapján megszületett koncepció mára már érezteti hatását: hadd utaljunk csak az újonnan épített árusítóhelyekre a Csongrádi sugárúton, a Bartók Béla téren, vagy legújabban a Dugonics téren, s a Lenin körúton, a „Gödörrel" szemben. Aki nem az „elvették a játszóteret a gyerekektől", vagy a „minek ide egyáltalán bódé" — szemlélettel veszi szemügyre ezeket a pantonokat, nyilván megállapítja: színvonalas, a városképtől nem idegen megoldások születtek. Legalábbis elindult egy folyamat, ami — a társadalmi közfelfogást képviselve — nem tűr meg ormótlan építményt, stílustalan megoldást Szeged utcáin, s hogy ez így legyen a jövőben is, azért nem csupán az engedélyező hatóság érez felelősséget, hanem a városszépítők egyesülete is.

Tervezőmérnököktől hallom, hogy újabban gyakorlattá vált: a tervegyeztetésre meghívják a városszépítők s a társadalmi szervezetek képviselőit. Egyik építész ismerősöm így kommentálta ezt: végre. Végre eljutottunk odáig, hogy a tervező nem marad magára, munkáját véleményezik — a hatóságokon kívül — a közfelfogást képviselők is. Sőt, elébe mennek az utólagos kifogásoknak — például azzal, hogy ha olyan környezetről van szó, a műemlékvédelmi felügyelőség véleményét, szaktanácsait is kikérik.

Még mielőtt a „minden rendben a pavilonfronton" képzetében ringatnánk magunkat, persze el kell mondani: elképzelés és megvalósulása nincs mindig összhangban. Itt van példának a két legújabb pavilon!

Alkalmam volt látni a péksüteményes árusítófülkék tervlapjait. A Délterv építésze, Weinträger Adolf barátságos, tornyos házikót képzelt el, olyat, ami a maga háromszor három méteres alapterületén belül eleget tesz az összes hatósági előírásnak, kívülről pedig tornyának bronz perecdíszével, az előtető szellősségével, faburkolatának fenyőzöld és mahagóni pácolatával dekoráció lehet az utcaképben — a Dugonics téren s a Lenin körúton is.

Nos, ehhez képest mintha egészen más terv alapján készültek volna e pavilonok. Az erezetet láttató xyladecor-pác helyett jó sűrű festékkel mázolták be a fafalakat — hatásában is vaskosabbá téve a pavilont. Ráadásul tetőkészítői sem a tervezői elképzelést követtek, így aztán a Délterv joggal tiltakozik — meg is tette hivatalos levélben —, s követeli a terv szerinti kivitelezést. „A vállalat és a felelős tervező presztízsét is veszteség érné, ha szó nélkül tudomásul vennénk az önkényes változtatásokat. S ha úgy tennénk, egy idő után értelmét vesztené az az előírás, hogy közterületre magántervező nem, csak cégek megbízottjai tervezhetnek. Épp azért, hogy ne bújhassanak el a névtelenségbe, vagy ki a tervezői felelősség alól" — hallottuk a Délterv-nél.

Nekem szimpatikus ez az előírás. Még ki is bővíteném azzal, hogy tekintessék közterületnek a kapualj és a lépcsőház is! Hogy egyetlen, építészetileg, várostörténetileg értékes lakóépület belsejébe se kerülhessen oda nem illő kulipintyó! De persze, legyen fórum is, ahol le lehet győzni a lakók ellenállását, ha történetesen stílusos, a ház hangulatához alkalmazkodó, a műemlékvédelmi szakemberekkel, városszépítőkkel véleményeztetett árusítóhelyet alakítanának ki. Talán kevesebb volna a nyolc példányban, nyolcfelé küldött beadványok száma...

P. K.

Terjeszkedés a város felé

Takarékszövetkezet Szőregen

Közel három évvel ezelőtt Újszeged, Mihálytelek, Ságvárítelep és Hattyastelep is a Szőregi Takarékszövetkezet működési körzetébe került. Tavaly Szegeden a Belvárost is érdekkörükbe vonták. Régebbi körzetük már a névadó Szőregen kívül Röszke, Tiszasziget, Kübekháza, Újszentiván, Deszk és Gyálarét. Így ma már közel 70 ezer lakos pénzügyiszogáltatási igényeit igyekszik kielégíteni. Nyolc önálló üzletházuk van. Öt éve részjegyeik alig értek többet összesen egymillió forintnál. Mára ez az érték már elhagyta a 41 milliót is.

Minden olyan tevékenységgel foglalkoznak, amire a jogszabályok a takarékszövetkezetnek lehetőséget adnak. A szövetkezetek közül a megyében most náluk a legmagasabb a takarékbetétek összege. Év végére 320 millióra számítanak. A legtöbb pénzt ilyen célra — 100 milliót — Röszkén, a legkevesebbet — 1 milliót — Gyálaréten fizették be. Ugrásszerű az ifjúsági betétek gyarapodása.

A szőregieknél a legmagasabb a hitelállomány is a megyében, mintegy 60 millió forint. Alapvető feladatuknak tekintik a termelési hiteligények kielégítését. A visszafizetéssel az idén a legtöbb gond a városi területeken volt. Szankciójuk: az az adós, aki felvett kölcsönét letiltás útján fizeti vissza, újabb kölcsönt csak 5 év elmúltával vehet fel.

Növelte az idén a Szőregi Takarékszövetkezet eredményét az élőmunkával való hatékonyabb gazdálkodás. Az országban eddig két takarékszövetkezetnél alkalmaztak több munkaterületen számítógépet, az egyik a szőregi. Jól funkcionáló érdekeltségi rendszert is kidolgoztak alkalmazottaik számára. Mindenféle biztosítással foglalkoznak. Közel 5 millió forint biztosítási díjat szedtek be és az idén összesen várhatóan 3 ezer új biztosítást kötnek. Rendszeresen szerveznek társasutazásokat. Ebben az évben a Tabán Lakásépítő és Fenntartó Szövetkezettel megállapodást kötöttek és megkezdték az ingatlanforgalmazást. Negyven lakást vesznek és adnak el 1986-ban. Új üzletáguk a lizingelés is. Gazdasági kapcsolataik különösen a Dél-Tisza Menti Áfész-szel jelentősek.

Terveik szerint a következő 5 évben két kirendeltséget nyitnak Szeged Belvárosában. Az első átadását 1987-re tervezik. Bővítik központjukat. Egységeiket korszerű ügyviteli gépekkel látják el. Tovább szélesítik és korszerűsítik érdekeltségi rendszerüket. Betétjeiket elsősorban a helyi reklám- és propagandamunka hatékonyabbá tételével szeretnék növelni. Hitelezésüket igyekeznek úgy irányítani, hogy minden hosszú lejáratú építési hiteligényt ki tudjanak elégíteni. Továbbra is figyelnek a termelési hitelekre. Növelni szeretnék az ingatlanforgalmukat és lizingelési tevékenységüket.

B. I.

Új tűzoltóbázis

Új tűzoltóbázis épült fel a törökbálinti raktárvárosban. Ez megnöveli a környék — elsősorban Budaörs, Törökbálint, Érd, Biatorbágy — tűzvédelmi biztonságát, hiszen eddig baj esetén jobbára a fővárosból vonultak ki a tűzoltók, ami óhatatlanul jelentős időveszteséget okozott. Most 20—25 perccel megrövidül a riasztás és a helyszínre érkezés közötti idő, ennyivel gyorsabban láthatnak hozzá a tűz megfékezéséhez. Az új bázist a legkorszerűbb technikai felszereléssel látták el, s a különösen nagy értékek fokozott biztosítására a laktanya és a közeli óriás raktárak között közvetlen tűzjelző rendszert építettek ki. Az új Buda környéki tűzoltóparancsnokság megkezdte a szolgálatot.